

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Συνοδευτικές Μελέτες Περιπτώσεων Έργων Global Gateway

Δημιουργία εταιρικής σχέσης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα γύρω από το Freeport της Τζαμάικα

Το έργο Free Port της Τζαμάικα αποτελεί παράδειγμα της δυνατότητας ενός μοντέλου Συνεργασίας Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) να ξεκλειδώσει τις επενδύσεις σε έργα υποδομών, στο πλαίσιο του Global Gateway. Παρά τις ισχυρές επιδόσεις του λιμανιού, οι απαρχαιωμένες οδικές και αποχετευτικές υποδομές εμπόδιζαν την ανταγωνιστικότητά του. Για να αντιμετωπιστεί αυτό, η Ναυτιλιακή Ένωση της Τζαμάικα, που εκπροσωπεί φορείς όπως η CMA CGM και η Kingston Wharves, συνεργάστηκε με την κυβέρνηση της Τζαμάικα για τη δημιουργία μιας ΣΔΙΤ. Αυτή η συμφωνία επέτρεψε σε ιδιωτικούς φορείς να χρηματοδοτήσουν και να εκτελέσουν ένα έργο ανάπλασης αποχέτευσης 140 εκατομμυρίων ευρώ, αντιμετωπίζοντας μακροχρόνιους δημοσιονομικούς περιορισμούς και ενισχύοντας τις λειτουργίες του λιμανιού.

Η ΣΔΙΤ αυτή διευκολύνθηκε μέσω ενός Οχήματος Ειδικού Σκοπού (Special Purpose Vehicle - SPV) που δημιουργήθηκε από τον Ναυτιλιακό Σύνδεσμο, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να συνάπτουν δάνεια και να συνδιαχειρίζονται την αναβάθμιση των υποδομών με την κυβέρνηση. Οι ευρωπαίοι παράγοντες διαδραμάτισαν βασικό ρόλο στην πρωτοβουλία: η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρείχε τεχνική βοήθεια για μελέτες σκοπιμότητας (feasibility studies), παρείχε συμβουλές για τους τρόπους ΣΔΙΤ και διευκόλυνε το διάλογο μεταξύ των ενδιαφερομένων. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) υποστήριξε τη συνιστώσα της λιμενικής υποδομής, μέσω δανείων με ευνοϊκούς όρους, με τη δυναμική συμμετοχή άλλων ευρωπαϊκών DFI, αξιοποιώντας παράλληλα την εμπειρογνομosύνη από εταιρείες της ΕΕ όπως η CMA CGM.

Η οικονομική δομή αποτελεί παράδειγμα της ολιστικής προσέγγισης του Global Gateway. Η αρχική τεχνική βοήθεια ξεκλείδωσε μια πολύ μεγαλύτερη επένδυση, μέσω της αντιμετώπισης των δημοσιονομικών κενών και της επίτευξης συναίνεσης των ενδιαφερομένων. Η τεχνική υποστήριξη ύψους 2 εκατομμυρίων ευρώ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συμπληρωμένη με χρηματοδότηση μέσω της Διαδικασίας Μακροοικονομικών Ανισορροπιών (DMA- Macroeconomic Imbalance Procedure/MIP) της Τζαμάικας, από την ΕΕ, της EUROCLIMA και του Πλαισίου Διαχείρισης Υδάτων της ΕΤΕπ, απελευθέρωσε επενδύσεις 140 εκατομμυρίων ευρώ. Αυτή η στρατηγική 360 μοιρών ενσωμάτωσε, επίσης, ήπια (soft) μέτρα διευκόλυνσης του εμπορίου με στόχο να βελτιώσει τη ρυθμιστική αποτελεσματικότητα και οι πρωτοβουλίες green corridor να προωθήσουν βιώσιμες δραστηριότητες στο λιμάνι, ευθυγραμμισμένες με τις αξίες της ΕΕ.

Αυτή η περίπτωση υπογραμμίζει τον αυξανόμενο ρόλο της ΕΕ στη διάρθρωση των ΣΔΙΤ, ιδιαίτερα σε περιοχές όπου κυριαρχούν άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όπως η Διαμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης (Inter-American Development Bank). Με την ενσωμάτωση της τεχνικής βοήθειας, του πολιτικού διαλόγου και των εργαλείων χρηματοδότησης, η ΕΕ τοποθετήθηκε ως αξιόπιστος εταίρος για πολύπλοκα έργα υποδομής, διασφαλίζοντας, παράλληλα, πληροφορίες για την αγορά και ευκαιρίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων (procurement) για τις ευρωπαϊκές εταιρείες.

Lobito Corridor: Μια Στρατηγική Πρωτοβουλία για την ΕΕ και το Global Gateway

Ο Διάδρομος Lobito είναι μια Global Gateway επένδυση υψηλής προτεραιότητας, που ανακοινώθηκε στο πλαίσιο της G7 Partnership for Global Infrastructure and Investment (PGII) το 2023. Συνδέοντας την Αγκόλα, τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (ΛΔΚ) και τη Ζάμπια, ο διάδρομος στοχεύει στην ενίσχυση της περιφερειακής συνδεσιμότητας, την απελευθέρωση των εξαγωγικών δυνατοτήτων για κρίσιμες πρώτες ύλες και την προώθηση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης. Με κεντρική θέση στις φιλοδοξίες της ΕΕ να ανταγωνιστεί την επιρροή της Κίνας στην Αφρική, ο διάδρομος υποστηρίζει την εξαγωγή χαλκού και άλλων βασικών πόρων, ζωτικής σημασίας για τις πράσινες τεχνολογίες, όπως οι ανεμογεννήτριες και οι μπαταρίες ηλεκτρικών οχημάτων. Οι επενδύσεις περιλαμβάνουν την αποκατάσταση 1.200 km σιδηροδρομικών γραμμών, την αναβάθμιση του λιμανιού του Lobito και τη διευκόλυνση των εμπορικών και

διαμετακομιστικών μέτρων, που μειώνουν το κόστος υλικοτεχνικής υποστήριξης και τα αποτυπώματα άνθρακα, ενώ ενισχύουν την περιφερειακή ανταγωνιστικότητα.

Ο διάδρομος Lobito παρουσιάζει ένα συνεργατικό μοντέλο δέσμευσης πολλών ενδιαφερομένων. Με επικεφαλής την ΕΕ και τις ΗΠΑ, σε συνεργασία με την Αφρικανική Τράπεζα Ανάπτυξης (AfDB), την Africa Finance Corporation (AFC) και ιδιωτικές εταιρείες όπως οι Mota-Engil, Vecturis και Trafigura, το έργο συνδυάζει δημόσια και ιδιωτική τεχνογνωσία. Μια 30ετής ανάθεση του 2022, στους Lobito Atlantic Railways, επέτρεψε την έναρξη εργασιών κρίσιμης σιδηροδρομικής υποδομής, υποστηριζόμενη από ένα Μνημόνιο Συνεννόησης (MoU) του 2023, που υπογράφηκε στο Global Gateway Forum. Το Μνημόνιο Συνεργασίας επισημοποιεί τους ρόλους και τους στόχους, με επενδύσεις που καλύπτουν πλατφόρμες Logistics, αγροδιατροφικές αλυσίδες αξίας, τελωνειακή μεταρρύθμιση και επαγγελματική εκπαίδευση για την προώθηση της ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς στην περιοχή.

Η δομή της χρηματοδότησης ενσωματώνει τη χρηματοδότηση NDICI της ΕΕ, τις δεσμεύσεις των ΗΠΑ για 2,3 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ και ένα αρχικό ποσό 1,6 δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ, που κινητοποιήθηκαν για τον εκσυγχρονισμό των σιδηροδρόμων και των λιμένων. Οι ιδιωτικοί φορείς, συμπεριλαμβανομένου του Trafigura, εκσυγχρονίζουν τις εγκαταστάσεις, ενώ, παράλληλα, ευθυγραμμίζονται με τους στόχους της ΕΕ για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Τον Ιανουάριο του 2025, ο Επίτροπος Síkela και ο Πρόεδρος Lourenço ανακοίνωσαν ένα πακέτο βοήθειας 76,5 εκατομμυρίων ευρώ για τη συμπλήρωση του έργου. Αυτό το πακέτο περιλαμβάνει 43 εκατομμύρια ευρώ για την τεχνική εκπαίδευση στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας PROSPERA, 8,5 εκατομμύρια ευρώ για τη διευκόλυνση του εμπορίου σύμφωνα με το SIFA ΕΕ-Αγκόλα (EU-Angola SIFA) και 25 εκατομμύρια ευρώ για τη βιοποικιλότητα και τον τουρισμό. Μαζί, αυτές οι προσπάθειες τοποθετούν τον διάδρομο Lobito ως πρότυπο για βιώσιμες επενδύσεις σε υποδομές και τη συνεργασία ΕΕ-Αφρικής.

MAV+: Ενίσχυση των Φαρμακευτικών Συστημάτων της Αφρικής μέσω Συνεργασίας

Η πρωτοβουλία Manufacturing and Access to Vaccines, Medicines and Health Technologies (MAV+) είναι ένα εμβληματικό έργο του Global Gateway και της Team Europe, που ξεκίνησε το 2021. Στόχος του είναι να ενισχύσει την ικανότητα της Αφρικής για παραγωγή φαρμακευτικών προϊόντων, ενώ αντιμετωπίζει τα εμπόδια στην πρόσβαση για εμβόλια, φάρμακα και τεχνολογίες υγείας. Με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση 360 μοιρών, η MAV+ εστιάζει σε τρεις πυλώνες: υποστήριξη από την πλευρά της προσφοράς για τοπικούς κατασκευαστές, ενοποίηση της αγοράς από την πλευρά της ζήτησης και ενίσχυση του ευνοϊκού περιβάλλοντος, μέσω ρυθμιστικών πλαισίων και μεταφοράς της τεχνολογίας. Βασισμένο στη Στρατηγική της ΕΕ για την Αφρική (EU's Strategy with Africa) και ευθυγραμμισμένο με τις Συνεργασίες της Αφρικανικής Ένωσης για την Αφρικανική Παραγωγή Εμβολίων (African Union's Partnerships for African Vaccine Manufacturing (PAVM)), το MAV+ προωθεί τη βιώσιμη τοπική παραγωγή, ενώ προάγει τους στόχους παγκόσμιας υγείας, την καθολική υγειονομική κάλυψη και την οικονομική ανάπτυξη στις χώρες εταίρους.

Το MAV+ αποτελεί παράδειγμα της συνεργασίας πολλών ενδιαφερομένων, ενώνοντας την Team Europe, αφρικανικά ιδρύματα και διεθνείς εταίρους, όπως ο ΠΟΥ και το Ίδρυμα Bill & Melinda Gates. Η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα παρέχεται μέσω εργαλείων επιμερισμού κινδύνου, τα οποία συντονίζονται από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕΠ) και άλλες ευρωπαϊκές αναπτυξιακές τράπεζες. Η υποστήριξη για την ενοποίηση της αγοράς και οι επενδύσεις στο ευνοϊκό οικοσύστημα, όπως ο Αφρικανικός Οργανισμός Φαρμάκων και ο κόμβος μεταφοράς τεχνολογίας mRNA του ΠΟΥ, ενισχύει την εμπιστοσύνη στην τοπική παραγωγή. Η χρηματοοικονομική στήριξη ανέρχεται συνολικά σε 1,1 δισ. ευρώ, η οποία περιλαμβάνει 663,8 εκατ. ευρώ σε δάνεια και 316 εκατ. ευρώ σε επιχορηγήσεις και μικτή χρηματοδότηση. Αυτό το ολιστικό μοντέλο οικονομικής και τεχνικής υποστήριξης καθιστά το MAV+ ακρογωνιαίο λίθο της υγειονομικής και φαρμακευτικής ανθεκτικότητας της Αφρικής.

Ανάπτυξη Υποδομής Μεταφορών στην Κόστα Ρίκα: Ηλεκτρισμός Στόλων Λεωφορείων

Η ηλεκτροδότηση των στόλων λεωφορείων της Κόστα Ρίκα αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου συνόλου πρωτοβουλιών Global Gateway, που στοχεύουν σε έναν πιο πράσινο και οικολογικό χαρακτήρα της υποδομής μεταφορών της χώρας. Κεντρική εστίαση ήταν η μετάβαση στα ηλεκτρικά λεωφορεία (e-buses), με βλέψεις για την προμήθεια 1.000 μονάδων σε τρία χρόνια. Η ΕΕ διαδραμάτισε κρίσιμο ρόλο, παρέχοντας τεχνική βοήθεια, αναπτύσσοντας μοντέλα χρηματοδότησης και υποστηρίζοντας πιλοτικά έργα, όπως ένα σύστημα ταχείας διέλευσης ηλεκτρικών λεωφορείων (BRT) στο Σαν Χοσέ. Στο σχεδιασμό των επενδύσεων και στην επακόλουθη υλοποίηση συμπεριλήφθηκαν οι ευρωπαίοι ενδιαφερόμενοι του ιδιωτικού τομέα, συμπεριλαμβανομένων κατασκευαστών όπως οι IVECO, CAETANO-BUS, SCANIA και άλλοι.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το “Business Model for E-Bus Massification”, που αναπτύχθηκε με την υποστήριξη της ΕΕ. Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο, ένας προμηθευτής οχημάτων ειδικού σκοπού (SPV) διαχειρίζεται την προμήθεια, τη συντήρηση και την υποδομή για την επαναφόρτιση των ηλεκτρικών λεωφορείων, τα οποία στη συνέχεια μισθώνονται σε φορείς - διαχειριστές λεωφορείων. Οι χειριστές αυτοί χειρίζονται τις λειτουργίες του στόλου, τη συντήρηση σε συνεργασία με τους κατασκευαστές και την εκπαίδευση του προσωπικού. Η διαχείριση πόρων περιλαμβάνει συστήματα ψηφιακών πληρωμών, τα οποία εκπληρώθηκαν από ευρωπαϊκές μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που ειδικεύονται στο λογισμικό έκδοσης εισιτηρίων. Ενώ η κυβέρνηση παρέχει εγγυήσεις και επιβλέπει την ετοιμότητα των υποδομών, το μοντέλο SPV βοηθά να γεφυρωθούν τα κενά στη χρηματοδότηση, μειώνοντας τα εμπόδια για τους ιδιωτικούς φορείς στη μετάβαση στην ηλεκτροκίνηση.

Οι συνεισφορές της ΕΕ περιλαμβάνουν όχι μόνο την τεχνική εμπειρογνομοσύνη αλλά και την ενεργό διευκόλυνση μεταξύ των δημόσιων ιδρυμάτων της Κόστα Ρίκα, των ευρωπαϊκών κατασκευαστών και χρηματοδότων όπως η IDB, η CABI, η ΕΤΕπ και τα ευρωπαϊκά DFI (KfW και AFD). Οργανισμοί αναπτυξιακής συνεργασίας όπως η GIZ, μαζί με ευρωπαϊκές Πρεσβείες και εμπορικά επιμελητήρια, έχουν εξασφαλίσει τον συντονισμό σε όλους τους τομείς.

Η εν λόγω πρωτοβουλία υπογραμμίζει τις δυνατότητες των έργων Global Gateway για τη συμμετοχή ευρωπαϊκών μικρομεσαίων επιχειρήσεων στις αλυσίδες εφοδιασμού, προάγοντας τη βιώσιμη κινητικότητα και υποστηρίζοντας, παράλληλα, καινοτόμα επιχειρηματικά μοντέλα σε αναδυόμενες αγορές.

